

Státní okresní archiv Plzeň-jih se sídlem v Blovicích

Místní národní výbor Zelené

(1909) 1945–1960 (1970)

Inventář

EL NAD č.: 716

AP č.: 534

Jana Mašková

Blovice 2019

Obsah

Úvod

I. Vývoj původce archiválií	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	6
III. Archivní charakteristika archivního fondu	6
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	7
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky	8
Seznam použitých pramenů a literatury	9
Příloha	10
Seznam použitých zkratk	10
Inventární seznam	11
Úřad národního výboru	12
I. Úřední kniha	12

I. Vývoj původce archiválií

Původci archiválií zpřístupněných touto archivní pomůckou jsou:

Obecní úřad Zelené, 1852–1945

Místní národní výbor Zelené, 1945–11. června 1960

Místní národní výbor Lužany, 1945–24. listopadu 1990, Lužany čp. 25, 334 45 Lužany,
IČO 256897

Obec Zelené se nachází necelých 7 km jihovýchodně od Přeštic.

V letech 1945–1960 patřila obec Zelené do správního okresu Přeštice.

Po skončení druhé světové války v květnu 1945 začaly na osvobozeném území Československé republiky podle ústavního dekretu prezidenta republiky č. 18/1944 Úředního věstníku československého, o národních výborech a prozatímním Národním shromáždění, vznikat národní výbory, které se staly základem organizace veřejné správy. Postavení místních národních výborů v obci, způsob voleb do nich a výkon pravomoci stanovila vláda prostřednictvím vládního nařízení č. 4/1945 Sb., o volbě a pravomoci národních výborů. Podle vládního nařízení č. 44/1945 Sb., kterým se mění vládní nařízení č. 4/1945 Sb., o volbě a pravomoci národních výborů, a vyhlášky ministra vnitra č. 45/1945 Sb., o úplném znění vládního nařízení o volbě a pravomoci národních výborů, se měl v každé obci ustavit místní národní výbor. Místní národní výbor převzal dnem svého ustavení pravomoci, které mělo dosud obecní zastupitelstvo, obecní rada a starosta obce.

Směrnice č. 6/1945 Ú. I. ministerstva vnitra pro národní výbory místní a okresní, schválená vládou Československé republiky z roku 1945, a na ni navazující vyhláška ministerstva vnitra č. 975/1947 Ú. I., kterou se vydává prozatímní jednacím řád pro místní národní výbory (místní správní komise) a jejich složky, určily vnitřní složení výborů, jejich pravomoci, způsoby vedení hospodaření a vedení a podepisování některých druhů písemností. Národní výbory byly rozlišeny na volený sbor složený z členů národního výboru, jeho složky (rada, předseda, referenti a komise) a úřad národního výboru. Národní výbory byly definovány jako orgány zastupitelské a orgány veřejné správy, které v obvodu své působnosti spravují všechny veřejné záležitosti, pokud nejsou spravovány jiným veřejným orgánem. Ve věcech státní správy byly národní výbory podřízeny vládě a zároveň byla uplatněna podřízenost národního výboru nižšího stupně národnímu výboru vyššího stupně. Stanovení vnitřní organizace a způsobu, jakým mají národní výbory vykonávat svou působnost, bylo v pravomoci ministra vnitra.

Hlavním orgánem národního výboru bylo plénum, které rozhodovalo o nejdůležitějších záležitostech obce. Volilo další orgány národního výboru, především radu, která vykonávala zejména rozhodnutí pléna. Poradním orgánem rady byly komise, které volilo plénum národního výboru.

Místní národní výbor v Zeleném vznikl v revolučních květnových dnech roku 1945. První dochovaný zápis ze schůze MNV Zelené je z 21. května 1945. V té době byl již předsedou MNV Jan Fišer. Na této schůzi MNV byla ustanovena zemědělská komise.

V říjnu 1945 stávající předseda MNV Jan Fišer rezignoval, na jeho místo byl dosazen Antonín Běl.

Na základě vládního nařízení č. 120/1946 Sb., o obnovení národních výborů na podkladě výsledků voleb do ústavodárného Národního shromáždění, bylo složení národních výborů přizpůsobeno podle výsledků těchto voleb. Ustavující schůze místního národního výboru obnoveného dle výsledku voleb do ÚNS proběhla v Zeleném 26. května 1946, kdy byl předsedou místního národního výboru jmenován Václav Panc.

Do vydání ústavního zákona č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky, měly dosavadní právní normy týkající se národních výborů ve většině případů prozatímní charakter. Ústavou byly národní výbory definovány jako „nositelé a vykonavatelé státní moci v obcích, okresech a krajích“, a jejich existence byla právně zakotvena jako nedílná součást státního zřízení Československé republiky.

Na základě reformy provedené zákonem č. 280/1948 Sb., o krajském zřízení, byl od 1. ledna 1949 zřízen kraj Plzeňský, jehož součástí se stala i obec Zelené. Zároveň byla vládním nařízením č. 3/1949 Sb., o územní organizaci okresů, provedena reorganizace okresů.

V roce 1949 byl vydán mj. zákon č. 268/1949 Sb., o matrikách. Na jeho základě byla v Plzeňském kraji určena sídla matričních obvodů a stanoven jejich územní rozsah. Zároveň bylo sjednoceno vedení matrik, které bylo svěřeno výlučně místním národním výborům v sídle nově zřízených matričních obvodů. Původní sídlo farního obvodu pro obec Zelené se nacházelo v Nezdicích. Sídlo matričního obvodu, kam byla obec Zelené od 1. ledna 1950 zařazena, se nacházelo v Horšicích.

V roce 1950 byly národní výbory na základě vládního nařízení č. 14/1950 Sb., o organizaci místních národních výborů, rozděleny podle počtu obyvatel do 4 kategorií a od toho se odvíjely jejich kompetence. MNV Zelené byl s počtem 145 obyvatel zařazen do I. kategorie.

Vládním nařízením č. 119/1951 Sb., o tajemnicích místních národních výborů, byla upravena působnost tajemníků MNV jako jejich plně uvolněných funkcionářů. Tajemník byl

výkonným orgánem MNV a za svou činnost odpovídal jeho předsedovi a radě. Řídil se jejich pokyny, zúčastňoval se všech schůzí pléna a rady MNV, působil jako politický a odborný poradce a pomocník MNV zejména v oblasti zemědělské výroby. Za svou činnost odpovídal i předsedovi a tajemníkovi nadřízeného okresního národního výboru. Poprvé byl v Zeleném do funkce tajemníka místního národního výboru ustanoven Václav Tříška, kterého od 5. března 1952 nahradil Josef Pěchouček.

Do existence národních výborů významně zasáhlo v roce 1954 přijetí ústavního zákona č. 12/1954 Sb., o národních výborech, zákona č. 13/1954 Sb., o národních výborech a zákona č. 14/1954 Sb., o volbách do národních výborů. Oba prvně jmenované zákony zavedly důsledné rozlišování mezi národním výborem jako orgánem státní moci a jeho výkonnými orgány jako orgány státní správy. Pod pojmem národní výbor se od té doby rozuměl pouze orgán státní moci, tj. plenární zasedání (plénium) národního výboru. Národní výbor nadále vykonával svou působnost na svých plenárních zasedáních, stálými komisemi a svým výkonným orgánem, kterým byla rada.

Na základě zákona č. 14/1954 Sb., o volbách do národních výborů, proběhly 16. května 1954 první volby do národních výborů. Dosud byli členové národních výborů jmenováni okresním národním výborem na návrh Národní fronty. Volební období bylo tříleté, do té doby fungující referentský systém, kdy určení členové rady měli přidělené jednotlivé úřední agendy, které zajišťovali ve spolupráci s příslušnou komisí národního výboru, a kteří za svou činnost byli odpovědní plenárnímu zasedání a radě, byl zrušen. Podle tohoto zákona měl mít MNV podle počtu obyvatel pouze jeden volební obvod, ve kterém se volilo devět členů národního výboru.

Další volby se konaly na základě zákona č. 11/1957 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon o volbách do národních výborů, uvedený v předchozím textu.

V jakém složení a z kolika členů sestával MNV Zelené po volbách v roce 1954 a 1957 se z dochovaných archiválií nepodařilo zjistit.

Okresní národní výbor Přeštice na základě usnesení rady č. 107/1960 schválil sloučení obce Zelené s obcí Lužany s platností od 12. června 1960. Název orgánu vykonávajícího správu v jemu určeném obvodu působnosti, byl stanoven na MNV Lužany se sídlem tamtéž.

Ani po vydání zákona České národní rady č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení), kdy vznikaly nově obecní úřady, obecní úřad v Zeleném obnoven nebyl.

Sídlo MNV Zelené se nepodařilo dohledat.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Pamětní kniha obce s přílohami, tvořící archivní fond MNV Zelené, byla do Okresního archivu v Blovicích předána kronikářem obce Tomášem Vovsem dne 15. srpna 1978 spolu s dalšími třemi pamětními knihami, které jsou nyní součástí archivního fondu MNV Lužany. Do knihy přírůstků byla zapsána pod č. př. 563.

Zda se MNV při vedení spisové služby řídil vždy pro příslušné období platným celostátně vydaným spisovým řádem, nelze z dochovaného torza archiválií určit.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Časové rozmezí archivního fondu MNV Zelené je (1909) 1945–1960 (1970).

Archivní fond MNV Zelené obsahuje celkem 1 úřední knihu z let (1926) 1945–1950 (1962) a karton spisů z let (1909) 1945–1960 (1970).

Archiválie MNV Zelené jsou uloženy také jako posteriora v archivním fondu Archiv obce Zelené. Jedná se o zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva, pléna, rady a finanční komise z let 1929–1945 (1952) viz inv. č. 2, trestní rejstřík z let 1880–1945 (1947) viz inv. č. 3 a protokol o ohledání mrtvých z let 1895–1945 (1954) viz inv. č. 4 (inventární čísla odkazují na archivní fond Archiv obce Zelené). V archivním fondu Archiv obce Zelené zůstaly archiválie uloženy z důvodu převažujícího množství zápisů vedených Obecním úřadem Zelené.

Po formální stránce je archivní pomůcka vyhotovena na základě Metodického pokynu ředitele Státního oblastního archivu v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek (č. j. SOAP/006-0767/2010), jeho dodatku (č. j. SOAP/006-1300/2014) a informace k tomuto dodatku (č. j. SOAP/006-0813/2015), Metodického pokynu č. 1/2013 odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra (č. j. MV-46913/AS-1/AS-2013) a podle metodického pokynu pro inventární zpracování archivních fondů národních výborů ve Státním oblastním archivu v Plzni (č. j. SOAP/006-3120/2007).

Pro pořádání spisů bylo využito umělé schéma pro pořádání spisů archivních fondů místních národních výborů obsažené v Metodickém pokynu pro inventární zpracování archivních fondů národních výborů ve Státním oblastním archivu v Plzni, č. j. SOAP/006-3120/2007.

Z výše uvedeného metodického pokynu vychází i členění archivního fondu MNV Zelené. Vzhledem k množství a druhu dochovaných archiválií obsahuje archivní fond pouze

jeden oddíl, kterým je Úřad národního výboru. Tento oddíl obsahuje pouze pamětní knihu s přílohami.

Při inventarizaci archivního fondu MNV Zelené došlo u pamětní knihy k upřesnění časového rozmezí. Původně byl časový rozsah u knihy označené jako II. díl uveden roky (1926) 1945–1950, po upřesnění byl časový rozsah stanoven na (1926) 1945–1950 (1962). V pamětní knize je vlepeno celkem 9 fotografií, 1 pohled, 25 novinových článků, 5 poznámek autora kroniky, 13 dopisů, 1 svatý obrázek, 4 situační plánky, 1 pozvánka a 1 upomínka na sokolské cvičení. Při zpracování byly z této knihy vyjmuty volně vložené přílohy, které byly následně uloženy do kartonu.

Letopočty zapsané v kulatých závorkách před a za časovým rozsahem v popisu inventárních jednotek udávají, že tyto jednotky obsahují priora a posteriora archivního fondu.

Jazykem archiválií uložených v archivním fondu Místní národní výbor Zelené je čeština.

Vzhledem k absenci dalších archiválií dochovaných z činnosti původce je archivní fond z hlediska úplnosti materiálu považován za torzo. Až na výše uvedené archiválie, které jsou součástí archivního fondu Archiv obce Zelené, chybí zápisy ze schůzí pléna a rady z let 1953–1960, podací protokoly, účetní knihy a veškerý spisový materiál.

Před vlastní inventarizací archivního fondu došlo k jeho fyzickému vyčištění a zabalení knihy do balicího papíru. Archiválie archivního fondu MNV Zelené nejsou poškozeny.

Před zpracováním byla celková metráž archivního fondu 0,05 bm. Po inventarizaci je celková metráž archivního fondu 0,08 bm. K nárůstu v počtu bm došlo vyčleněním aktového materiálu původně volně vloženého v pamětní knize a jeho následným uložením do kartonu.

Vyřazení archiválií z evidencí NAD z důvodu přehodnocení významu v archivním fondu provedeno nebylo.

Archivní fond je uložen ve Státním okresním archivu Plzeň-jih se sídlem v Blovicích.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Archivní fond MNV Zelené patří mezi torzovitě dochované archivní fondy národních výborů. Jediným zdrojem informací pro badatele je pamětní kniha obce a její příloha. V knize je, kromě celkového zachycení politického, společenského a kulturního života obce, zaznamenán i životopis kronikáře.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

V roce 2019 ve Státním okresním archivu Plzeň-jih se sídlem v Blovicích archivní fond Místní národní výbor Zelené uspořádala a archivní pomůcku vyhotovila Jana Mašková.

V Blovicích dne 19. 11. 2019

.....
Jana Mašková

Seznam použitých pramenů a literatury

1. Prameny

Archivní

SOKA Plzeň-jih se sídlem v Blovicích, fond *Archiv obce Zelené*, inv. č. 2 - Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva, rady a finanční komise 1929–1945 (1952).

Tištěné

Retrospektivní lexikon obcí Československé socialistické republiky 1850–1970, I. díl, sv. 1.
Praha : Federální statistický úřad, 1978.

Retrospektivní lexikon obcí Československé socialistické republiky 1850–1970, II. díl, sv. 1.
Praha : Federální statistický úřad, 1978.

Seznam matričních obvodů v českých krajích. Praha : Ministerstvo vnitra, 1950

2. Literatura

ČECHOVÁ, Gabriela. Vývoj organizace a působnosti národních výborů v českých zemích v letech 1945–1960. *Archivní časopis*, 1962, roč. 12, s. 129-147.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost.* Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005.

ŠTROBLÍK, Vladimír. Vývoj místních a městských národních výborů na území České republiky (1945–1990). *Archivní časopis*, 2001, roč. 51, s. 73-90.

Příloha

Seznam použitých zkratk

AP	archivní pomůcka
AS	archivní správa
bm	běžný metr
č.	číslo
č. j.	číslo jednací
čp.	číslo popisné
č. př.	číslo přírůstku
ev. jedn. č.	evidenční jednotka číslo
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
IČO	identifikační číslo organizace
inv. č.	inventární číslo
kar	karton
MV	Ministerstvo vnitra
MNV	místní národní výbor
NAD	Národní archivní dědictví
Sb.	Sbírka zákonů
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
ukn	úřední kniha
Ú. 1.	Úřední list
ÚNS	ústavodárné Národní shromáždění

INVENTÁRNÍ SEZNAM

Úřad národního výboru

I. Úřední knihy

Pamětní kniha

1	Pamětní kniha	(1926) 1945–1950 (1962)	ukn 1
	(aktový materiál shromážděný kronikářem - novinové články, dopisy, časopis Cep, ústřižky složenek, obrázků krajiny, říkadla pro děti, korespondence)	(1909) 1945–1960 (1970)	kar 1

Název archivní pomůcky:	Místní národní výbor Zelené
Značka archivního fondu:	MNV Zelené
Časové rozmezí:	(1909) 1945–1960 (1970)
Počet evidenčních jednotek:	2 (1 úřední kniha, 1 karton)
Počet inventárních jednotek:	1
Rozsah v bm:	0,08
Stav ke dni:	19. 11. 2019
Zpracovatelka archivního fondu:	Jana Mašková
Zpracovatelka archivní pomůcky:	Jana Mašková
Počet stran:	13
Počet exemplářů:	5
Schválila:	Mgr. Petra Martínková

dne 19. 11. 2019 - č. j. SOAP/50-604/2019